Fruniz.

Jayak.

Ganian doguz Mikel deunaren jayak, obeto esateko izpafok irakurlien eskuetara orduko igarota be bai. Lenenguan da bigafenian, beti-be, eztarua egon efomeri aundirik, baña aurten irugafenari be Gamitz'ek kenduko eidautzo asko, ta bestetik Agurtza deunaren jaya be bada-ta, batebatzuk geratu dafekez Botiolatu bagarik. Niri beintzat okelazko naikua emoten badauste, efomerija gora bera tautik be eztaust ardura.

Ezkontza.

Igaro dan larunbatian ezkondu zan Aztokitza'tar Ilare, Uribe'tar Eukeni'gaz. Zorijon ugarijak opa dautzueguz zeubon bixi modu bafijan.

«Efekondo»ri.

¿Zelako iruzufa «taiziñua» sartu dautsozu «Argi-zale»ri? Gixagaxo aundija, jaupa ostian ardandegiratu zan zu ezagututeko uztiaz, baña, ordu-terdi alpefik igarota, zure efeztu-rik be, ez eidau artu. Ardandegijan euljak zenbatuten egotia be, ezta egokija ta, txikerdiko batzuk edan biar ixan dauz edo, ta, («Argi-zale» batentzat afituteko gauzia eztan lez) goxerik «parola» artu etedaben be, esan daustie neuri beintzat; guzufa esan badauste or-konpon.

Nigaz be itz egiteko gurarija dozu gezta? Zeuk gura dozunian neugana etortia baño eztaukozu, badakixu nun bixi nazan-eta. Ni enajuatzu beste lekurik ez ordurik ixentatzen, ala neuri be bestiari egin dautsozuna egin gura etedaustazu? Gura dozunian erdu ¿bai? ta erantzungo jatzu.

¿Nork esan dautzu nik izkirimiriak dakidazala? ¡Obarik bajagok bost! Ez: ortxe enoya ukondorik sarzen. «Agafetzuko lorie»k be atzenengo zenbakijan zazpigafen agindura ipiñi biafian laugafenera ipiñi eban. Bato-batek biar bada esango eban, izkirimirijari itxi ta Jaungoikuaren legeko egindubak ikasiko baeuz obeto egingo leukela, baña tire, itz-eziñek ezkara-ta, aufera. Iñori min emotiafen eztot atzaldu ta txarto egin badot azketsi. Neuri be baletike batobatek beste onenbeste egitia ta.

Agur ba «Efekondo»
Idazle zintzoa,
Asteroko onetatik
Damotzut bostekua.

Neuretzat dabixu ba
Goralben lafegi,
Ofenbesterik ezetara be
Nik eztot merezi.

Alpertxuba nazala
Esan daustazube,
Ofexetan bai beintzat
Efazoya daukozube.

Izpar gitxi eta
Zirikada lafegi,
Asteroko batentzat
Iñoiz ezta egoki.

Ez uzte izan baña
Mindu nozubenik,
Egija diñotzubet
Bijotz-bijotzetik.

Zetan-atan akatzak
Guztijok daukoguz,
Eta afotu barik
Ezagutu biar doguz.

Neuk neuriak dodaz
Ta enaz ba minduten,
Dakidalako neuk be
Beste batzuk atzalduten.

Zuk «Efekondo» naukozu
Idazle trebetzat,
Baña esan biar dautzut
Nazala traketz bat.

Itz neurtuetan bafiz
Zeu zara nagosi,
Goralbenik nai ezpadozu
Eidazu azketsi.

Luzetu be egin naz ta
Banua amaituten,
Artezkari jaunak
Muzkildu eztaizten.

LAŃA-SUGE

Mendeixa.

Eup efitafak; tamalez astia utz eginda, banatortzue zerbait esatera eta azketsi zuzendari eta irakurle gustiok uts-uniori. Sentiduten izan dok «Egun Sentije» eupadaka ta eupadaka, baña zoritxafez nik ezin jafaitu, ondo ezik egonaz da, baña orain jafaitu daiela. Lenguen zireustan nik berari esateko odaipekue, norbera izen naileukiela eguzki argie ta orain nik dirautsat

Zuk niri esateko
Txori efikue
Zein efi ete da ba
Txoririk bakue?

Igasi dan igandian

abertzale asko izan gendun batez be Lekeitio'ko neskato mutiltxoak egin euskuezan jantzaldi ikusgafiak eta baita gero pospoliñak, baña ikusgafiak eta gero bertoko abertzaliok euki eben banket andia, eta azkenez bertoko mutil neskatilok egin eben ikusgafizko aufeskua; baña tartien, bazirian pospoliñen irudituten ebenak. Jafaitu aufera ez jatzue damutuko ta.

Gaxorik.

Zoritxafez gaxorik aurkituten jakuz X'tar Eujenia eta Gabiola'tar Benite. Ainbet ariñen osatu daitezala opa dautset.

Dabiltzanak

ejerziziuetara juenda dago geure efiko apaiz jauna. Ondo ibili deitela opa dautsat.

Befituafari.

Azketsi oker esandako itzokaitik, baña zeuk diñozuzanak be jazorikuak barik asmauak izango dira. Uste dot adar baten bera laurak esegi ziriala ta ofek zeuk oldoztuta bai ederto. Agur gustiori.

ABEŃI

Bakio.

Ibai'ri be, efekaren antzera, izpafak «EKIN»erako legortu edo egin ete jakozan nor-nor aurkituko zan: Ez irakurle, osasuna bai, baña izpafik ez; asko eta ugariak ixan doguz aspaldion; baña artezkariaren artasiari lanik emon barik gitxi eta labufak bialduten dodaz.

—Andra Maria'ren Jasokunde egunean, gure gasteak Bakio'ko Gramola entzutetsua txistuka eta «kanpora» diadarka bizitz-obara bialdu eben. ¡Martin, aspaldion efatuta zabiltz! Soñu onen sasoia Primo de Riveran aldian zan, zeu somaten ziñanean, gaur tanboliña dekozu modan.

—Olar gofi bik bufukan diñardube. ¡Nor ixango ete da txapeldun? Lelengo pikakadia, foral ixeteko egon dan efugabeak artu dau «Gora Euzkadi» diadar egin ebela-ta. ¿Euzkadi'n zein diadar egingo dogu ba? Viva Chiña?

—Artoak igertuteko sasoya dogu, irakurle, eta artoak igertuteko labazuak egiten diñardugu. ¡Baña aurten afigafiak jazoten dira! Len monarkiku somaten cabo de somatenes ixandako asko, labatik urten-bafi erkaldar gofi-gofi eginda aurkituten doguz. ¡Onek bai ixango litzakezela zetinda onak!

—Aspaldion efiagandik bizi-alargun be bai egoan gure Endore jauna, eta Batzokitik jaurti baño len urten egin dausku.

IBAI

ELIZ-ABESTIAK Donostia'ko *Argia*'k argitaratuak. 9 lko. «Jaungoiko-Zale»n saltzen da.

GORUNTZ - GAYAK
Eunak, bale-bizafak, zumitz ugaf-gaitzak
Zubiri'tar Bingen
Artekale, 50 BILBAO

Eleiz - Jantzi ta urreginlza
A. Rui-Wamba
Eleizak jasteko biar dan gustia emen aurkituko dozue ona ta merke
Plaza Nueva, 10 Ufutizkiña 14.238
BILBAO

JANTZIAK
gizonentzako Teadoronian egingotzue iñun beizen ondo eta lauko asko kendubarik.
TOVALINA Y C.ª L. D.
SOMERA TT
BILBAO
Lenengo oñian sartukeria dendatik.

Eunak eta soñeko egiñak
Zeafa'tar Efupin
Tendería 15 Bilbao

EGILEOR'TAR JON G. TA SEMIAK
AUTONOMÍA-24'gn. — ABANDO'n igali edo *fruta* ta basoko zugatzak. Landa, ta ortu-azijak. Zimaufak; kokuak ilteko gayak, eta abar. Landara-gatzak kentzeko irakaskixunak. Ortu ta barat-eredubak.

Qñetako ta puntozko gauzak
Ugari, onak eta merke
EUZKERAZ ITZ EGITEN DA
BENGOA'TAR MATIAS
Artekale, 1 eta 7 BILBAO

Eguŕola Joslia
LEKEITIO'n eta BERMEO'n Urzelai-kalean 16'gn.
Bilbo'ra deitu ezkero, noz nai yoango da. Hotel Arana (Bidebafieta) edo «La Guipuzcoana» (Ledesma 6)
Oyalik onenak. Berebiziko artaziak

Marin eta Goikolea
(len Apellaniz y C.ª)
Santugintza; Altara, Pulpito, Konfesonario ta eleizetarako beste zul-lanak
Castilla, 31 VITORIA

Eŕigoiti.

1637

Mayordomu zan Prudenzio de Borika. Asikiñez tokau yakozan elexeari, amaika anega gari ta ogetamar artoa. Il zan ugezabak urteko lau duket itxi eutzezan. Bafiek len lez eun efeal emoten ebazan eta ganera amafenak. Sendatza emoten etofi zan don Gonzalo Chacon de Belasko obispoa ta amairu efeal gastau zirian. Tofea amaituten ebizen eta onen punten ipinteko zortzi afizko txuntxufek atera zituezan, Juan de Uriak eta Nikolas de Aniz'ek eta onein punten ipinteko beste zortzi axe-ofatz edo beleta egin zituen Domingo de Urlezagak. Zulek ekafi zituezan, Bolinbaso ta Berasondotik eta oneik bota ta landuten erabili zituezan ogeta amabi alogereko. Beste bederatzi egur erosi eutsiezan Juan de Burgoar'eri; gastañe bi Juan de Beitia ta bere semeari; Juan de Borika'ri iru egur, eta Franzizko de Uribe'ri gastañe bat. Beafen ibili zirian: Anton Gonzalez de Fruniz eta Domingo de Erezuma argine ta Domingo de Iturralde arotza. Pedro de Ormaetxea, arkitetoa edo, etoi zan obrak ikusten.

1638

Mayordomu Juan de Uriarte zan. Kanpak altzau zituezan eta gastau zirian onetan ogeta zortzi efeal; bost amaiketakoa, ogei sokak eta oneintzako seboa iru. Elexea efeteletan erabili zituezan bost arotz.

Bidegintzak.

Ausotegi guztietan egin dituez euren urteroko bidegintzak.

Labazuek.

Ertzean asi da gentea labazuek egiten artoak igertuteko ta aldi zatibaterako ondo gaozela esan lei, baya eztago itxaroten zan beste arto.

Urik ez da...

Ikastolara urek ekafi artean ez eidire zabalduko Salobanteko ikastolak, entzun dogu ta Salobante'koak bear badabe Olabafi'koak be beako dabe, ta, bildur naz esaten be ta parkatu txarto badiñok, baya uste dot beako dabela Uriko ta Elexaldeko ikastolak be, oneitara dabizen umiak be, ba, uste, izango diriala beste batzuenen besteko ama on batzuen seme-alabak.

S.

Elofijo.

Liberaleko izparlari «Axetsuari».

Izpafingi ustel eta euzkel-arerijo ofetan irakufi nebanez «Txifindulari Azkatuta»ko gastiak Gora Euzkadi Azkatuta ta nik dakit zer geyago diadar-egin ei eben. Baña Ventoso edo «Axetsu» edo dana dalako ori ziur ete ago ori egija dan edo ez?... Egiz ta benetan esan biar daustadana auxe dok: diadar ori te beste ik diñuazan ofek jaurti ziranian, i ta ire beste aizkidetxo efukafi asko geure aufez-aur pelota-tokijan aurkitzen ziñiela ta augatik guk entzun ezkiñuzan lez, zuek be ezin diadar ofek entzun.

Txiñel edo txapel-okefak tirorik ezebela jaurti diñok. Gortuta enguan edo ta bildufez koltxoe-bafuan sartu ete intzan?... Ofek bai garbi ta ondo entzun zirala pelota-tokitik bertatik be. Guzufak esaten asten azanian mutila az gero!

Gexorik aurkitzen zan txifingulari efukafi batek ezer be ezeukala...

Emendik Bilbao'ra euren txifingutzetan osasun onagaz juan zirala... ta abar... Eurez gauza aundirik ezaz ixango (axe apurtxo bat baño ez), baña guzur biribil-biribilak egirik mardulenak lez idazteko, beste eu lako bat ezetz topa...

Gusti ofek artez ta zuzen jakin gura badituk bafiz eure «atatxori» itandutia baño eztaukak. Gizon zintzo, artez, arduratsu ta bulartsurik nai ixan ezkero, bera bat...!!!

Itandu egijok ba ia Pausta Deunaren basatxanoraño txifingularijeri nortzuk lagundu eutsen, bata andik aufera, Bilbao'raño txifingularijok zelan juan ziran be, ta bildufak itxutu ezpajuan beintzat, berak onduen erantzungo dausta.

Len ixentauriko ta bere eguak ointsu pixkatxo bat moztu dautsezan izpafingi ofetan azkenez auxe diñok: «Euzkadi» izpafingijan idazten giñunok geure ixenak jartzen ezkiñala asartzen.

Alaxe dok ixan be: ire antzera «kafera» on-on bat bagiñukek edo ta «entxufe»ren baten bila ibili..., orduan geure ixena poz-pozik jafiko giñukek..., baña zorijonez etxaukagu ofelako «kaferarik», ta gura bez: «entxufe» barik bafiz, orain arte ondo-be ondo bixi ixan gatuk, Jaunari eskafak.

Eta amaitzera nuak. Emendik aufera (eguna mostu ta gaba luzatuaz be bai-juak-eta) asti luze ta obia ixango dogun lez, jafatuik eure izpafingi kutuntxo ofetan idazten eure lepo «jasotxu» ortatik naikua bafe egin dagigun.

Jakik baña ez gure ixenik, ez gure erantzunik eztuala egundo ixango. Ia nozbait guzur ta astakeri ofek idazten aspertuten azau.

Agur ba «axetsu». Gorantzijak euk gura duanari.

Erijotza.

Geure lagun eta abertzale on, zintzua dan Balparda'tar Joseba Mirena'ren osaba kutuna donokiratu jaku. Senditar gustijeri euren atsekabian lagunduten dautzet.

Naskaldija.

Juan diranak: Ampuero'ra geure adizkide aundija dan Abadia'tar Julen.

—Valladolid'era Ugarte'tar Joseba Koldobika ta bere lengusu Alberta.

—Bilbao'ra Kamiña jauna bere emaztiagaz.

Ondo ibili.

Afi-jasotia.

Eun kiloko afi jasotiafen txapelketa egin zan. Geure lagun ona dan Zengoitita-bengoa'tar Jon Paula'k, amar iroirenian, ogeta emeretzi bidar jaso eban, aurkeztu ziran beste gustijak gutxiago egin ebela: bera da beraz, Elofijo'ko afi-jasotzalien artian txapeldune. Zorijonak berari.

JAŃALE

Igarotako astean etofi ziran Elofio'ko izpafok, baña berandu: bariku iluntzean.

Mañari.

Gure poza.

Igaroriko igandian, geure Batzokijaren befedegitia, pozez ospatu gendun. Ori zala-ta, geure abefijaren ikufiña Batzokiko txeigoan goxian-goiz imini zan. Eta eguerdijan, gixon-mutil abertzaliak oturuntza edefa alatasun berezijaz ospatu eben.

¡Arek abestijak; arek santzuak! Arexena umoria! Euzko-enda garbi ta sendoaren seme zintzoen pozezko ojuak ziran. «Abefijaganako matasunak eragiñikoak».

Geuk emakumiok be, egun ofetan geure poza agertzeko zijo berezija gendubalako, Batzoki'ko aretotxuan azkari gozoa jan gendun. Jaten asi baño len, Mugafa aldeko abertzale batek, berbalditxu polit bat zuzendu euskun; aolku edefik ixan eban guretzat! Pozez entzun geuntzon eta efime txalotu gendun.

Gero, mai-inguruan lagun pilo edefa batu gintzazan; eta, maipuruan, Gorospe'tar Kistobal eta Arteaga'tar Toma, «Landaluze» ta «Bareta» basetxietako mutil azkafak jezafi genduzan, Aberkide zintzo oneri adiguri ori egitia, aspaldiz oldoztua zan. Beraz, eurok buru genduzala, oturuntzia, alairo be alairo ospatua ixan zan.

Azkenez, Dima'ko Uriarte mutilak, bertso eder batzukaz atsegindu ginduzan. Eta au be efime txalotuba ixan zan. Amaikatxu gauza esan eban berak.

Igandeko eguna, egun pozkofa egun alaya guretzat. Arerijo zitalen musturkadak gora-bera, geure bidian beti zintzo jafaitzeko asmu onuratsuba artu genduban egun aztueziñekoa... Jaungoikua eta Lagi-Zafa elburu bakartzat dogunontzat, zer dira arerijuak...?

Gexoak.

Gexorik aurkitzen dira Uriarte'tar Kande ta Bafenetxea'tar Efamone anderak. Osasuna opa dautzogu.

Juan-etofijak.

Dima'ra juan zan Bernaola'tar Pele emakume zintzua.

Eibar'tik etofi zan Sazobe'tar Pausta mutila.

MAÑARIKO

Zabaldu egizu "EKIN,,